

Nr 33.

Ankom till riksdagens kansli den 6 maj 1930 kl. 1 e. m.

Utlåtande i anledning av dels Kungl. Maj:ts proposition med förslag till lag angående fortsatt giltighet av lagen den 13 juli 1926 (nr 398) om arbetstiden å svenska fartyg (sjöarbetstidslagen) dels och i ämnet väckta motioner.

Genom en den 19 mars 1930 till riksdagen avlämnad proposition, nr 242, vilken hänvisats till lagutskott och behandlats av andra lagutskottet, har Kungl. Maj:t, under återopande av propositionen bilagda i statsrådet och lagrådet förda protokoll, föreslagit riksdagen att antaga följande förslag till

Lag

angående fortsatt giltighet av lagen den 13 juli 1926 (nr 398) om arbetstiden å svenska fartyg (sjöarbetstidslagen).

Häri genom förordnas, att lagen den 13 juli 1926 om arbetstiden å svenska fartyg (sjöarbetstidslagen), vilken lag gäller till och med den 31 december 1930, skall äga fortsatt giltighet till och med den 31 december 1933, dock att från och med den 1 januari 1931

dels 9 § i samma lag skall hava följande ändrade lydelse:

9 §.

1 mom. Då fartyg ankommer till eller avgår från hamn å söckendag, må sjöman användas till skeppstjänst utöver vad här ovan stadgats, dock icke längre tid, än att arbetstiden under ett dygn må utgöra högst

nio timmar för styrman, vilkens arbetstid enligt 4 § icke må överstiga aderton timmar under två på varandra följande dygn;

åtta timmar för sjöman, vilkens arbetstid enligt 4 § icke må överstiga sexton timmar under två på varandra följande dygn; samt

tolv timmar för annan sjöman.

2 mom. Då fartyg ankommer till eller avgår från hamn å helgdag, må sjöman icke användas till annan skeppstjänst än dels vad som erfordras för fartygets framdrivande, manövrering eller navigering eller

klargöring i anledning av ankomsten eller avgången, dels lastning eller lossning av passagerares effekter eller post eller av stycke gods i mindre omfattning eller av gods, vars lastning eller lossning ej kan utan fara för godset uppskjutas, dels ock, där det kan anses ingå i sjömannens åligganden, lättare rengöring eller sådant arbete, som, enligt vad i 6 § stadgas, kan å helgdag åläggas i nämnda paragraf avsedd personal.

dels ock slutbestämmelserna i lagen skola lyda sålunda:

Beträffande sådan under tiden för lagens giltighet begången förseelse, som avses i 21—24 §§, ävensom i fråga om domstol i tvistemål, som bör bedömas efter denna lag, skall vad i lagen är stadgat fortfarande att gälla även efter den 31 december 1933.

Eftergift, som med stöd av lagen den 24 oktober 1919 om arbetstiden å svenska fartyg beviljats utan begränsning till viss tid, skall, i den mån vederbörande myndighet ej annorlunda bestämmer, fortfarande tillsvidare äga giltighet.

I samband med denna proposition har utskottet till behandling förhaft två i anledning av densamma väckta motioner, nämligen nr 319 i första kammaren av herr *Möller m. fl.* och nr 527 i andra kammaren av herr *Hansson* i Stockholm *m. fl.*

I motionerna, som äro likalydande, har hemställts, att riksdagen måtte 1:o) för sin del antaga följande förslag till

Lag om arbetstiden å svenska fartyg (sjöarbetstidslag):

1 KAP.

Inledande bestämmelser.

1 §.

1 mom. Denna lag äger, med nedan omförmälda undantag, tillämpning beträffande arbete, som å svenskt fartyg mot betalning anställd person för fartygets räkning eller eljest på grund av förmans uppdrag ombord å fartyget eller annorstädes utför.

2 mom. Från lagens tillämpning undantages arbete, som utföres av befälhavare å fartyg, å vilket utom befälhavaren minst två personer äro anställda;

förste styrman å fartyg, varest ytterligare minst en styrman finnes; förste maskinist å fartyg, varest ytterligare minst en maskinist finnes; läkare och telegrafist;

person, som är anställd huvudsakligen för passagerares förplägning

och uppässning med därtill hörande rengöring och diskning eller för passagerares räkning i övrigt;

person tillhörande redarens familj; samt

person, vilken är anställd å fartyg av följande slag, nämligen:

a) kronan tillhörigt fartyg, om vilket Konungen icke annorlunda förordnat,

b) fiske- eller fångstfartyg, då det såsom sådant användes,

c) lustfartyg.

3 mom. När synnerliga skäl därtill äro, må Konungen eller den myndighet, åt vilken Konungen må hava uppdragit att i vissa avseenden därutinnan utöva beslutanderätt, medgiva undantag jämväl i övrigt från tillämpningen av denna lag.

2 §.

1 mom. I denna lag förstås med

skeppstjänst: arbete varom 1 § 1 mom. sägs;

sjöman: en var som förrättar skeppstjänst, varå lagen äger tillämpning;

oavbruten gång: att icke land angöres eller eljest beröring med land äger rum under längre tid än två timmar vid varje tillfälle;

helgdag: söndag eller här i riket bruklig helgdag;

oceanfart: fart bortom 61 grader nordlig latitud (Bergen), 11 grader västlig longitud (Irlands västkust) och 48 grader nordlig latitud (Brest);

nordsjöfart: annan fart bortom linjen Skagen—Lindesnäs och linjen Esbjerg—Texel.

2 mom. Vid beräkandet av arbetstid enligt denna lag skola undantagas dels måltidsrast, dels ock annat uppehåll i skeppstjänsten, försvärit detsamma varar minst en timme.

2 KAP.

Ordinarie arbetstid för sjömän å fartyg, som nyttjas å längre resa.

3 §.

I detta kapitel meddelade bestämmelser avse sjöman å fartyg, som nyttjas å resa, vilken under vanliga förhållanden kräver mera än tolv timmars oavbruten gång. Till sjöss å dylik resa skall skeppstjänst vara indelad i vakter (skift) på allmänt brukligt sätt.

4 §

Beträffande arbetstiden till sjöss för sjöman, vilkens skeppstjänst är indelad i vakter, gäller:

att arbetstiden icke må överstiga *tolv* timmar per dygn:

att, i fall antalet styrmän uppgår till minst tre, arbetstiden för styrman icke må överstiga *nio* timmar per dygn;

att, i fall antalet maskinister uppgår till minst tre, arbetstiden för maskinist icke må överstiga åtta timmar per dygn;

att arbetstiden för motormän, smörjare, eldare och kollämpare icke må överstiga åtta timmar per dygn;

att arbetstiden för annan sjöman ombord å fartyg å mera än 500 ton bruttodräktighet icke må överstiga åtta timmar per dygn; samt

att å helgdag sjöman icke må användas till annan skeppstjänst än dels vad som erfordras för fartygets framdrivande, manövrering eller navigering, dels ock, där det kan anses ingå i sjömans åliggande, lättare rengöring eller sådant arbete, som enligt vad i 6 § stadgas kan å helgdag åläggas i nämnda paragraf avsedd personal.

5 §.

Till sjöss må sjöman, vilkens skeppstjänst icke är indelad i vakter och som ej tillhör den i 6 § omförmälda personal, å söckendag ej användas till skeppstjänst mera än åtta timmar och å helgdag ej till annan skeppstjänst än högst en timmes lättare rengöringsarbete, i den mån sådant rengöringsarbete kan anses ingå i sjömans åliggande.

Arbetstiden till sjöss för sjöman, som i denna paragraf avses (dagman), skall förläggas å söckendag mellan kl. 6 f. m. och kl. 6 e. m., såvida ej annan tid med hänsyn till klimatiska förhållanden nödvändiggöres, samt å helgdag mellan kl. 6 f. m. och kl. 9 f. m.

6 §.

Till sjöss må sjöman, vilkens skeppstjänst icke är indelad i vakter och som är anställd för tillsyn å provianten, för tillredning eller servering av kosten eller för uppässning i övrigt eller för den rengöring eller diskning, som med dylikt arbete äger samband, å söckendag icke användas till skeppstjänst mera än tio timmar och å helgdag ej till annan skeppstjänst än tillredning och servering av kosten jämte tillhörande diskning ävensom nödig uppässning i övrigt samt den lättare rengöring, som kan anses ingå i sjömannens åligganden.

Arbetstiden till sjöss för sjöman, som i denna paragraf avses (*kökspersonal*), skall förläggas mellan klockan 6 f. m. och klockan 9 e. m.

7 §.

Under fartygs uppehåll i hamn må befälhavare, därest fartygets avgång skall äga rum senast under dygnet näst efter det, varunder fartyget ankommit till hamnen, anordna skeppstjänsten i enlighet med de bestämmelser, som äga tillämpning, då fartyget är till sjöss.

8 §.

Därest fartygets uppehåll i hamn avses att vara längre än i 7 § omfattas, eller skeppstjänsten vid kortare uppehåll dock ej varder anordnad så som i nämnda paragraf sägs, skall beträffande sjömans ordinarie arbetstid gälla:

att sjöman, som ej tillhör kökspersonalen, icke må å söckendag användas till skeppstjänst mera än åtta, i tropikerna sju timmar;

att sjöman, som ej tillhör kökspersonalen, icke må å helgdag användas till annan skeppstjänst än högst en timmes lättare rengöringsarbete, i den mån sådant rengöringsarbete kan anses ingå i sjömans åliggande;

att sjöman, som tillhör kökspersonalen, icke må å söckendag användas till skeppstjänst mera än tio timmar och å helgdag ej till annan skeppstjänst än tillredning och servering av kosten jämte tillhörande diskning ävensom nödig upppassning i övrigt samt den lättare rengöring, som kan anses ingå i sjömannens åliggande; samt

att arbetstiden skall förläggas för sjöman, som ej tillhör kökspersonalen, å söckendag mellan klockan 6 f. m. och klockan 6 e. m. och å helgdag mellan klockan 6 och klockan 9 f. m. samt för kökspersonalen mellan klockan 6 f. m. och klockan 7 e. m.

9 §.

1 mom. Då fartyg ankommer till eller avgår från hamn å söckendag, må sjöman användas till skeppstjänst för med ankomsten till eller avgången från hamn direkt sammanhängande arbeten utöver vad här ovan stadgats, dock icke längre tid, än att arbetstiden under ett dygn må utgöra högst

nio timmar för styrman,

åtta timmar för annan sjöman.

2 mom. Då fartyget ankommer till eller avgår från hamn å helgdag, må sjöman icke användas till annan skeppstjänst än dels vad som erfordras för fartygets framdrivande, manövrering eller navigering eller klargöring i anledning av ankomsten eller avgången, dels lastning eller lossning av passagerarnas effekter eller post eller gods, vars lastning eller lossning ej kan utan fara för godset uppskjutas, dels ock, där det kan anses ingå i sjömannens åliggande, lättare rengöring eller sådant arbete, som, enligt vad i 6 § stadgats, kan å helgdag åläggas i nämnda paragraf avsedd personal.

10 §.

Under fartygets uppehåll i hamn skall sjöman, för att få tillfälle att under affärs- och expeditionstid gå i land, en gång i månaden åtnjuta ledighet från skeppstjänsten för tiden efter klockan 12 middagen å dag. då affärs- och expeditionslokaler hållas öppna. Överstiger icke fartygs oavbrutna uppehåll i hamn fyrtyoåtta timmar, må dock sådan ledighet påfordras allenast, såvida fartygets avgång därigenom icke fördröjes.

3 KAP.

Ordinarie arbetstid för sjöman å fartyg, som nyttjas å kortare resa.

11 §.

Nyttjas fartyg å resa, vilken under vanliga förhållanden kräver högst tolv timmars oavbruten gång, och är skeppstjänst indelad i vakter på allmänt brukligt sätt, skola bestämmelserna i 2 kapitlet lända till efterrättelse.

12 §.

Nyttjas fartyg å resa, vilken under vanliga förhållanden kräver högst tolv timmars oavbruten gång, men är ej skeppstjänst indelad i vakter på allmänt brukligt sätt, skall beträffande arbetstiden såväl till sjöss som i hamn gälla,

att sjöman icke må användas till skeppstjänst mera än tjugofyra timmar under två på varandra följande dygn; samt

att annan än kökspersonalen tillhörande sjöman ej heller må användas mera än sextiotre timmar i veckan.

Vad i 10 § sägs skall äga motsvarande tillämpning beträffande sjöman å fartyg, som i denna paragraf avses.

4 KAP.

Säkerhetstjänst och övertidsarbete m. m.

13 §.

Utan hinder av vad här ovan stadgas må sjöman användas till skeppstjänst, då fråga är om:

a) skeppstjänst, som med hänsyn till säkerheten för fartyg, liv eller gods eller till fartygs navigering eller manövrering till sjöss nödvändigt måste utföras å annan tid, än sjömannen eljest har att förrätta skeppstjänst;

b) skeppstjänst, som erfordras för lämnande av hjälp, varom i 34 a, 223 eller 223 a § sjölagen sägs;

c) deltagande i sådana övningar med bärgnings- och eldsläckningsredskap, som i enlighet med vad därom särskilt stadgas varda anställda;

d) skeppstjänst, som föranledes därav, att besättningen blivit under pågående resa förminskad; samt

e) nödig vakttjänst i hamn.

För skeppstjänst, som sjöman utför på grund av bestämmelserna under a)—d) här ovan, är han, såvitt ej annat överenskommits, icke berättigad till ersättning i vidare mån, än i 23 § sjömanslagen sägs.

För under e) omförmäld vakttjänst, som förrättas å annan tid än under ordinarie arbetstid, skall antingen motsvarande fritid vara beredd eller beredas under samma dygn eller närmast föregående eller efterföljande helgfria dygn eller ock ersättning utgå såsom för övertidsarbete.

14 §.

Sjöman vare, med de begränsningar, som angivas i 15 §, pliktig att i större utsträckning och å andra tider, än i 2 och 3 kapitlen sägs, mot ersättning utföra jämväl annan än i 13 § omförmäld skeppstjänst (övertidsarbete).

Övertidsarbete, som erfordras för vidtagande av åtgärd, som blivit påbjuden av myndighet i hamn och som måste företagas å tid, då sjöman eljest endast må användas till skeppstjänst, som i 13 § omförmäles, skall icke vara underkastat de i 15 § angivna begränsningar, men skall ersättning enligt 16 § utgå därför.

15 §.

1 mom. Å fartyg, där skeppstjänst är indelad i vakter på allmänt brukligt sätt, må till sjöss eller under dygn, då fartyg ankommer till eller avgår från hamn, övertidsarbete icke åläggas sjöman, såvida tiden för hans skeppstjänst därigenom skulle under två på varandra följande dygn med mera än sex timmar överskjuta den ordinarie arbetstiden.

2 mom. Befinner sig fartyg, där skeppstjänst är indelad i vakter på allmänt brukligt sätt, i hamn, må sjöman icke användas till övertidsarbete:

å *söckendag*, därest tiden för sjömannens skeppstjänst därigenom skulle antingen överstiga den ordinarie arbetstiden för samma dygn med mera än sex timmar eller under två på varandra följande dygn uppgå till mera än tjugufå timmar; samt

å *helgdag*, därest sjömannens skeppstjänst under samma dag därigenom skulle överstiga åtta, i tropikerna sju timmar.

Till övertidsarbete för annan lastning eller lossning än sådan, som avser passagerares effekter eller post eller gods, vars lastning eller lossning ej kan utan fara för godset uppskjutas, må sjöman ej användas å helgdag eller oftare än varannan dag, så framt icke övertidsarbetet erfordras för att fartygets avgång ej må avsevärt fördröjas.

3 mom. Å fartyg, där skeppstjänst icke är indelad i vakter på allmänt brukligt sätt, må sjöman icke användas till övertidsarbete, därest den tid, varunder han såväl i hamn som till sjöss utför skeppstjänst, därigenom skulle under två på varandra följande dygn överstiga trettio timmar.

4 mom. Till övertidsarbete må sjöman icke användas mera än aderton timmar i veckan.

16 §.

Ersättning för övertidsarbete skall, för timme beräknat, utgöra, när arbetet utföres å söckendag, minst en etthundrafemtiondedel och, när arbetet utföres å helgdag, minst en sjuttiofemtedel av sjömannens konstanta månadslön, oberäknat kostpenningar eller däremot svarande ersättning.

Har sjöman någon dag mera än två timmar använts till övertidsarbete, bestående av lastning eller lossning, skall, därest han under närmast följande dag eller dagar användes för enahanda arbete, sjöman för det å sistberörda dag eller dagar utförda övertidsarbete av sådan art utfå ersättning efter den för övertidsarbete å helgdag stadgade beräkningsgrund, ändock att arbetet utföres å söckendag.

Ersättning skall beräknas särskilt för varje tillfälle övertidsarbete utföres. För varje påbörjad halvtimme betalas ersättning såsom för halvtimme.

5 KAP.

Övriga bestämmelser.

17 §.

Innehåller avtal om skeppstjänst villkor stridande mot denna lag, vare det villkor utan verkan.

18 §.

För varje dag, varunder övertidsarbete förekommer, åligger det befälhavaren att senast nästföljande dag härom göra anteckning i särskild övertidsjournal, upprättad enligt formulär, som fastställes av fartygsinspektionens chefsmyndighet.

Ej må någon, vars rätt är därav beroende, förvägras att om övertidsjournals innehåll undfå nödig kännedom och att därav taga skriftligt utdrag. Övertidsjournal skall av redaren förvaras minst två år efter dess avslutning.

19 §.

Befälhavaren skall tillse, att ett exemplar av denna lag finnes tillgängligt ombord å fartyget.

20 §.

Tillsyn å efterlevnaden av denna lag utövas av fartygsinspektionens tillsynsorgan; och skall i övrigt beträffande tillsynen i tillämpliga delar lända till efterrättelse vad i 1, 6 och 7 kapitlen lagen den 16 oktober 1914 (nr 349) om tillsyn å fartyg finnes stadgat.

Närmare föreskrifter angående tillsynens utövande meddelas av Konungen.

21 §.

Befälhavare, som använder sjöman till skeppstjänst i strid mot vad i denna lag stadgas eller som bryter mot bestämmelsen i 10 §, straffes med böter från och med tio till och med ettusen kronor.

Lika med befälhavare straffes redare, där förseelsen visas hava skett med hans vetskap och vilja.

22 §.

Bryter befälhavare eller redare mot bestämmelse, som är meddelad i 18 §, straffes med böter från och med fem till och med femhundra kronor.

23 §.

Har befälhavare, sig eller annan till nytta eller att därmed skada göra, fört falsk övertidsjournal eller övertidsjournalen ändrat eller förstört, undanstuckit eller oläslig gjort, straffes med böter från och med fem till och med femhundra kronor eller fängelse i högst sex månader.

Har redare gjort sig skyldig till förseelse, som nu sagts, eller visas sådan av befälhavaren begången förseelse hava skett med redarens vetskap och vilja, vare han förfallen till enahanda ansvar.

24 §.

Asidosätter befälhavare den skyldighet, som enligt 19 § åligger honom, straffes med böter från och med fem till och med etthundra kronor.

25 §.

Allmän åklagare åligger att tala å förseelse, varom i denna lag sägs.

26 §.

Om domstol i tvistemål, som bör bedömas efter denna lag, skall vad i 86—88 §§ sjömanslagen stadgas äga motsvarande tillämpning.

27 §.

Om domstol i mål rörande förseelse, varom i denna lag sägs, skall vad i 89 § i sjömanslagen stadgas äga motsvarande tillämpning.

28 §.

Böter, som enligt denna lag ådömas, tillfalla kronan och skola vid bristande tillgång till deras fulla gäldande förvandlas enligt allmänna strafflagen.

Denna lag träder i kraft den 1 januari 1931.

2:o) i skrivelse till Kungl. Maj:t anhålla,
att de enligt kungl. förordningen den 13 juli 1926 med närmare föreskrifter rörande tillämpningen av lagen om arbetstiden å svenska fartyg åt kungl. kommerskollegium givna uppgifterna må uppdragas åt arbetsrådet.

Beträffande de skäl, som ligga till grund för det av Kungl. Maj:t framlagda förslaget, tillåter sig utskottet att hänvisa till propositionen; och får utskottet i fråga om vad motionärerna anfört till stöd för sina yrkanden hänvisa till motionerna.

Utskottet.

I propositionen har föreslagits, att gällande provisoriska sjöarbetstidslag prolangeras för ytterligare en treårsperiod. Såsom skäl mot att lagen nu definitivt kodifieras har åberopats dels att frågan om revision av den svenska lagstiftningen är nära förestående och dels att internationell reglering av hithörande förhållanden står på dagordningen. Av propositionen framgår sålunda, att under förarbetena till densamma yrkanden framställts av representanter från såväl redarna som de ombord anställda på ändringar i lagen i viktiga hänseenden. Kommerskollegium och socialstyrelsen hava i sitt i ärendet avgivna yttrande framhållit lämpligheten av att vidtaga åtgärder för åstadkommande av en dylik revision. Härjämte har erinrats därom, att frågan om internationell reglering av sjöfolkets arbetstidsförhållanden väntas bliva föremål för behandling av internationella arbetskonferensen under nästa eller därpå följande år.

Utskottet har icke kunnat underlåta att fästa stort avseende vid de skäl, som i propositionen anförts till stöd för åtgärden att nu allenast förlänga den provisoriska lagstiftningen för ytterligare en treårsperiod, och kan därför icke tillstyrka det motionsvis framförda förslaget, att lagstiftningen i ämnet nu gives permanent giltighet. Utskottet förutsätter, att den i propositionen omnämnda utredningen rörande de framställda erinringarna och ändringsförslagen kommer att skyndsamt igångsättas. Härvid torde uppenbarligen jämväl de i motionerna innefattade förslagen bliva föremål för övervägande. Vid sådant förhållande anser utskottet icke lämpligt, att riksdagen nu till prövning upptager nämnda förslag.

Vad slutligen angår det i propositionen innefattade förslaget om ändring av sjöarbetstidslagens 9 § vill utskottet giva sin anslutning till vad härutinnan i propositionen föreslagits.

På grund av vad sålunda anförts får utskottet hemställa,

A) att förevarande proposition måtte av riksdagen godkännas;

B) att motionerna I: 319 och II: 527 icke måtte till någon riksdagens åtgärd föranleda.

Stockholm den 6 maj 1930.

På andra lagutskottets vägnar:

K. G. WESTMAN.

Vid ärendets behandling hava närvarit:

från första kammaren: herrar *von Sydow*,* *Linder*, *Almkvist* och *Sigfrid Hansson*,
fröken *Hesselgren** samt herrar *Hagman*,* *Nordborg* och *Löfvander*;

från andra kammaren: herrar *Magnusson* i Kalmar, *Hage*, *Ros*, *Johanson* i Stockholm*,
Björnberg, *Gardell* i Gans, *Sandström* och *Osberg*.

* Ej närvarande vid utlåtandets justering.

Reservation

av herrar *Linder*, *Sigfrid Hansson*, *Hagman*, *Magnusson* i Kalmar, *Hage* och *Johanson* i Stockholm, vilka ansett, att det i motionerna innefattade lagförslaget bör av riksdagen antagas med tillägg av en ingress av följande lydelse: »Härigenom förordnas som följer.»